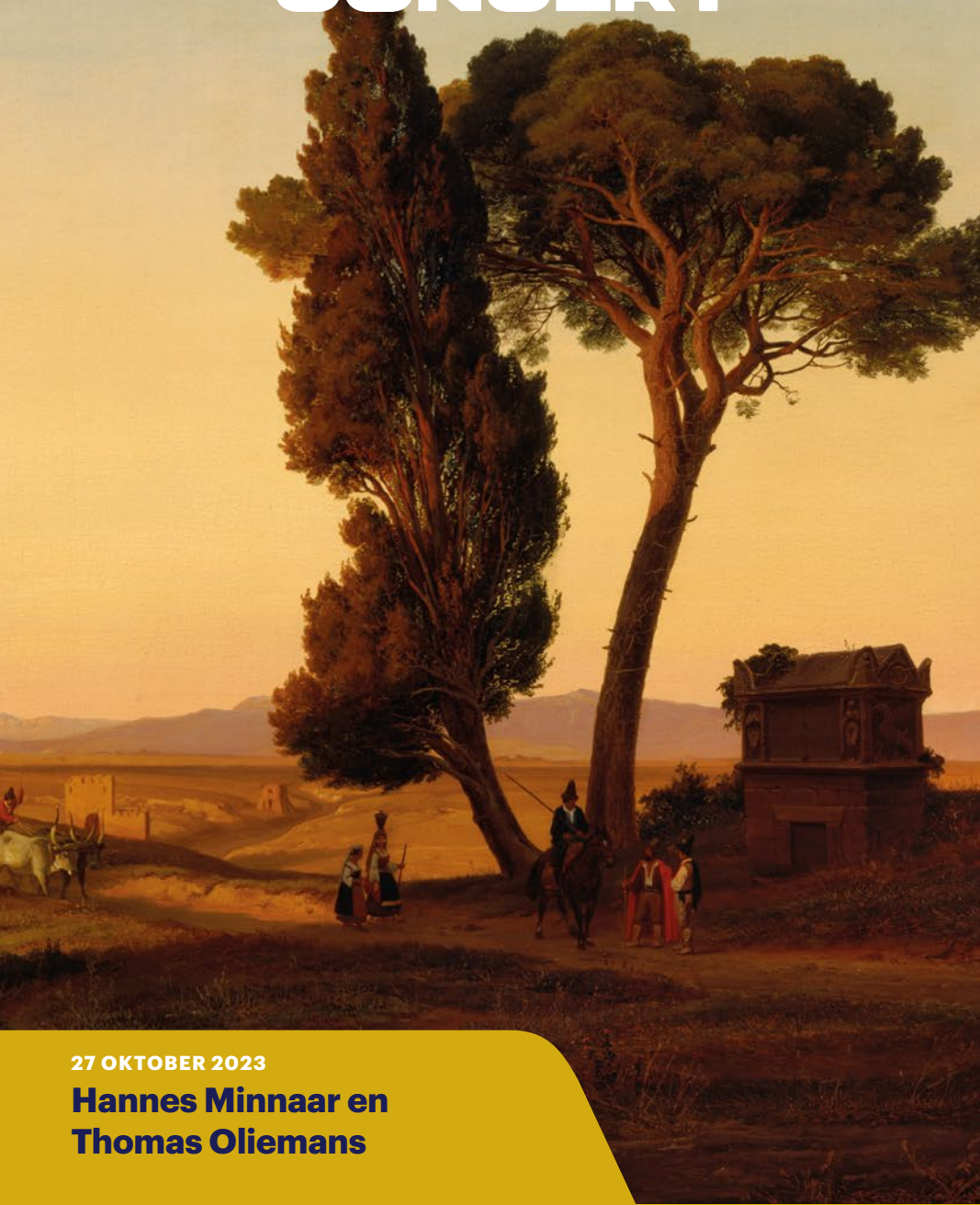

AVROTROS VRIJDAG CONCERT

27 OKTOBER 2023

**Hannes Minnaar en
Thomas Oliemans**

Welkom bij het AVROTROS Vrijdagconcert de mooiste start van uw weekend!

In TivoliVredenburg én in talloze huiskamers via NPO Klassiek, luidt onze concertserie al decennialang het weekend in. Er klinkt een rijke variatie aan klassieke meesterwerken, onbekende composities van bekende componisten, Nederlandse muziek en premières. Onze vaste bespelers, het Radio Filharmonisch Orkest en het Groot Omroepkoor, worden afgewisseld door verschillende gastoptredens van Nederlandse en buitenlandse orkesten, ensembles en solisten. Pianist Hannes Minnaar is dit seizoen *artist in residence* in de serie AVROTROS Vrijdagconcert.

Een rode draad die door de concerten loopt is het thema Wanderlust: het verlangen om te reizen, verre oorden te zien en je horizon te verbreden. Het is de verzuchting in Schuberts *Lied Der Wander: Dort wo du nicht bist, dort ist das Glück*. Maar het is ook de innerlijke reis van Mahler, in zijn *Lieder eines fahrenden Gesellen*.

Wij nemen u graag mee op reis vanuit uw stoel, elk concert weer. We verheugen ons op muzikale reizen door de tijd, naar nieuwe werelden, langs onbekende landschappen. Laten we op reis gaan aan de hand van de mooiste klanken: bekend of gloednieuw. Gaat u mee?

Namens AVROTROS, Stichting Omroep Muziek, NPO Klassiek en TivoliVredenburg wensen wij u veel luisterplezier en hopelijk tot ziens!

Concertlocatie

TivoliVredenburg
Vredenburgkade 11
3511 WB Utrecht

Kaartverkoop en reserveren

Kaarten koopt u via de kassa van TivoliVredenburg (030 231 45 44) of online (www.tivolivredenburg.nl/avrotros-vrijdagconcert) en u krijgt een compleet overzicht). Meer informatie vindt u ook op www.avrotrosvrijdagconcert.nl.

Informatie programmering & reacties

- www.avrotrosvrijdagconcert.nl
- AVROTROS Vrijdagconcert
- @vrijdagconcert
- [vrijdagconcert.avrotros](https://www.instagram.com/vrijdagconcert.avrotros)
- AVROTROSVrijdagconcert

Postadres

AVROTROS Vrijdagconcert
Postbus 2
1200 JA Hilversum

Omslagbeeld: Pierre Louis Dubourcq, *Landschap in de omgeving van Rome*, ca. 1843, Amsterdam Museum, legaat C.J. Fodor, foto Amsterdam Museum.

AVROTROS VRIJDAG CONCERT

VRIJDAG 27 OKTOBER 2023, 20.15 UUR

AVROTROS Klassiek I

TivoliVredenburg Grote Zaal, Utrecht

HANNES MINNAAR EN THOMAS OLIEMANS

Thomas Oliemans bariton

Hannes Minnaar piano

FRANZ SCHUBERT 1797-1828

Piano solo

Fantasia in C opus 15 'Wanderer-Fantasia', D.760 (1822)

Allegro con fuoco ma non troppo

Adagio

Scherzo: presto

Allegro

Zangstem en piano

Memnon, D.541 (1817)

Der Wanderer, D.489/493 (1816)

Nachtviolen, D.752 (1822)

Totengräbers Heimwehe, D.842 (1825)

PAUZE

BÉLA BÁRTOK (1881-1945)

Piano solo

In de open lucht (Szabadban), Sz.81 (1926)

Met Trommels en Fluiten – pesante

Barcarolla – andante

Musettes – moderato

Muziek van de Nacht – lento - (un poco)

piu andante

De Achtervolging – presto

HUGO WOLF (1860-1903)

Zangstem en piano

uit: **Gedichte von Eduard Mörike** (1888)

Der Jäger

Der Tambour

Fussreise

Um Mitternacht

An den Schlaf

Der Feuerreiter

Im Frühling

Auf einer Wanderung

Abschied

Dit concert is live te beluisteren via
NPO Klassiek, zie ook ► npoklassiek.nl
Presentatie: Leonard Evers

WANDERLUST

Aan het begin van de negentiende eeuw kom je hem tegen in vele romans, gedichten en liederen: de wandelaar. 'Der Wanderer', zoals deze fictieve figuur in het Duitse taalgebied wordt genoemd, doorkruist de natuur op zoek naar avontuur, liefde of juist verloren gegaan geluk. De emoties bewegen zich dan ook voortdurend tussen reislust, verlangen, eenzaamheid en heimwee. De Duitse dichter Johann Wolfgang Goethe maakte de eeuwige wandelaar onsterfelijk in zijn beroemde gedicht *Wanderers Nachtlied* (1815). Net zo iconisch is het schilderij *Der Wanderer über dem Nebelmeer* (1818) van Caspar David Friedrich. Op muziekgebied komen we de wandelaar regelmatig tegen in de oeuvres van Franz Schubert en Hugo Wolf, zoals in Schuberts lied *Der Wanderer* en de vanavond uitgevoerde selectie van Wolfs *Mörke-Lieder*. Een andere vorm van 'Wanderlust' vinden we bij Béla Bartók. Gewapend met pen, papier en fonograaf doorkruiste hij het Hongaarse platteland op zoek naar de in zijn ogen

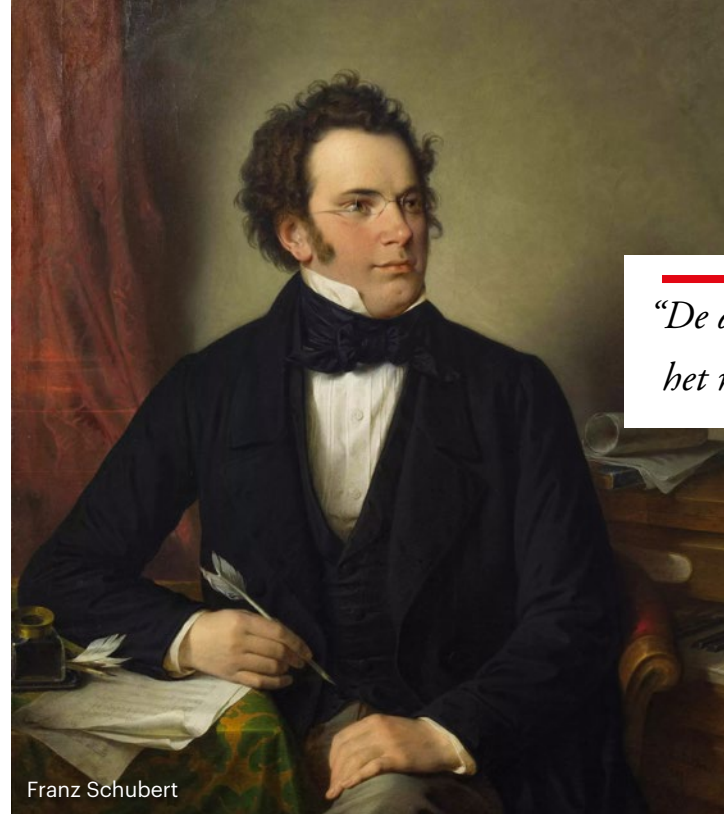
authentieke volksmuziek van de boeren. De pianosuite *In de open lucht* (Szabadban, 1926) baseerde Bartók zowel op die gevonden volksmelodieën als op zijn eigen ervaringen in de natuur.

'Der Wanderer' revisited

Van de vier gezongen Schubert-liederen kreeg *Der Wanderer* een tweede leven in de zogenoemde *Wanderer-Fantasie*. Zoals wel vaker hergebruikte Schubert een van zijn liederen als uitgangspunt voor een instrumentale compositie. Denk bijvoorbeeld aan het beroemde *Forellenkwintet* of het strijkkwartet *Der Tod und das Mädchen*. In de *Wanderer-Fantasie* baseerde **Franz Schubert** het tweede deel *Adagio* op de frase 'Die Sonne dünkt mich hier so kalt' uit het gelijknamige lied, maar nu gegoten in de vorm van een reeks kleurrijke variaties.

Maar dit is niet het enige dat deze fantasie zo bijzonder maakt. Op verschillende manieren bereikt Schubert in dit stuk een voor zijn tijd ongekende manier van muzikale samenhang. Zo laat hij de vier grote secties (vergelijkbaar met die van een klassieke sonate) naadloos in elkaar overgaan. Bovendien hoor je het ritme van de *Adagio*-melodie (lang-kort-kort-lang) door het hele stuk heen. Het vurige openingsdeel begint ermee en in het slotdeel *Allegro* keert het terug.

Een andere bijzonderheid is het voor Schubert ongebruikelijk expressieve en virtuoze karakter van de muziek. Met bijzondere speeltechnieken, zoals snel herhaalde akkoorden (tremolo) of harpachtige passages (arpeggio) nam Schubert al een soort voorschot op de orkestrale pianomuziek van Franz Liszt. Naar verluidt zou Schubert hebben toegegeven het stuk zelf niet te beheersen - 'De duivel moet het maar spelen'. Schubert droeg zijn *Wanderer-Fantasie* dan ook op aan Carl Emanuel von Liebenberg de Zsittin, een leerling van de toen legendarische pianist Johann Nepomuk Hummel. Of hij het ooit heeft gespeeld is ondui-

Franz Schubert

“De duivel moet
het maar spelen”

delijk. Wie het zeker wel speelde was Franz Liszt. Liszt was zo onder de indruk van de *Wanderer-Fantasie* dat hij er verschillende versies van maakte, waaronder één voor piano en orkest.

'Met trommels en fluiten'

Ook **Béla Bartók** geldt als een belangrijke vernieuwer van de pianomuziek. In het zogenoemde 'pianojaar' 1926 componeerde Bartók een aantal stukken, waarin hij op zoek ging naar nieuwe klankmogelijkheden van de piano. De suite *In de open lucht* is daarvan een van de sprekendste voorbeelden. In het openingsdeel *Met trommels en fluiten*, laat Bartók expliciet horen dat de piano eigenlijk een slaginstrument is. In wat volgt komen nog meer ongebruikelijke speelmannieren voorbij, die Bartók inzet om er een aantal natuurbeelden mee op te roepen. Ongetwijfeld putte Bartók daarbij uit eigen herinnering, opgedaan tijdens zijn vakanties in de Alpen, maar bovenal tijdens de talloze expedities over het Hongaarse platteland.

Béla Bartók

Rond 1904 was Bartók met zijn kompaan Zoltán Kodály een tot dan toe nagenoeg onbekend repertoire op het spoor gekomen, de volksmuziek van de Hongaarse boeren. Tijdens hun reizen naar afgelegen gebieden in Hongarije (en later ook ver daarbuiten) legden ze deze volksliederen en -dansen vast op muziekpapier en wasrol. Eenmaal thuisgekomen bestudeerden ze wat ze hadden gevonden en verwerkten de resultaten ervan in hun composities. Een mooi voorbeeld daarvan hoor je in het deeltje *Musettes*, geïnspireerd op het spel van Roemeense doedelzakspelers.

In eerdere pianostukken experimenteerde Bartók al eens met Debussy-achtige klankvelden. In het vierde deel van *In de open lucht* krijgen deze klankvelden voor het eerst een naam: *Muziek van de nacht*. Wat je hoort in deze nachtmuziek zijn slechts flarden geluid. Er is een klankbedje dat vogelzang, hondengeblaf, kikkergekwak en krekelsjirp suggereert. Vervolgens klinkt een klagend volksliedje en flarden muziek die afkomstig lijken van een herdersfluit. In het zinderende slotdeel schildert Bartók een opzweepende jacht-scene. De hamerende ritmes uit het eerste deel keren terug, maar nu in een moordend tempo, gecombineerd met ruwe accenten en grimmige akkoordpassages.

Dronken van geluk

Net als Schubert en zijn dichters, herkende **Hugo Wolf** veel van zichzelf in de gedichten van Eduard Mörike (1804-1875). Beide heren hadden dan ook het een en ander gemeen. Zowel Mörike als Wolf maakten als adolescent een problematische periode door. Mörike werd

gedumpt door zijn grote liefde, de mysterieuze serveerster Maria Meyer. De gezondheid van de zeventienjarige Hugo Wolf raakte geruïneerd door een syfilisinfectie. Deze ervaringen lieten diepe sporen na in de levens van beide kunstenaars. Mörike werd meer uit geldnood dan uit overtuiging predikant op het Duitse platteland,

Er is een klankbedje dat vogelzang, hondengeblaf, kikkergekwak en krekelsjirp suggereert.

waar hij een teruggetrokken bestaan leidde. Schrijven deed hij uit zelfbehoud. Wolf ontwikkelde steeds groter wordende mentale problemen met diepe depressies, maar ook periodes van onbeteugelde creativiteit tot gevolg.

Wolf kende al wat gedichten van Mörike, maar wanneer hij in de winter van 1888 rust zoekt bij vrienden in het Weense voorstadsje Perchtoldsdorf, komt het plotseling tot een explosie van creativiteit. 'Ik voel mijn wangen gloeien als gesmolten ijzer van opwinding, en deze staat van inspiratie is meer een prettige kwelling voor mij dan puur plezier', schrijft Wolf aan een vriend. Het eerste lied dat op papier komt is *Der Tambour*. De overige 52 zouden binnen 238 dagen uit Wolfs pen vloeien, soms met wel drie liederen per dag.

Wat Wolf in Mörike's gedichten moet hebben aangetrokken is de schijnbare naïviteit, de idyllische sfeer en het gevoel voor humor dat uit de teksten spreekt. Het lied *Um Mitternacht* is doortrokken van magie en mystiek. Parodie en humor zijn te vinden in liederen als *Der Jäger* en *Abschied*. In *Auf einer Wanderung* horen we Wolf van zijn meest optimistische kant. Anders dan in Schuberts *Der Wanderer* lijkt de romantische wandelaar in het lied van Wolf eindelijk zijn bestemming te hebben gevonden, wanneer hij overweldigd raakt door de schoonheid van een zonsopgang. Dronken van geluk valt hij eindelijk samen met de wereld om hem heen, al was het maar voor even: 'O Muze, je hebt met een zucht van liefde mijn hart geraakt.'

TEKST: JAN-WILLEM VAN REE

“Ik voel mijn wangen gloeien als gesmolten ijzer”

Hugo Wolf

Gezongen

TEKSTEN

FRANZ SCHUBERT

Memnon

Tekst: Johann Mayrhofer (1787-1836)

Den Tag hindurch nur einmal mag ich sprechen,
Gewohnt zu schweigen immer und zu trauern:
Wenn durch die nachtgebor'nen Nebelmauern
Aurens Purpurstrahlen liebend brechen.

Für Menschenohren sind es Harmonien.
Weil ich die Klage selbst melodisch künde
Und durch der Dichtung Glut des Rauhe ründe,
Vermuten sie in mir ein selig Blühen.

In mir, nach dem des Todes Arme langen,
In dessen tiefstem Herzen Schlangen wühlen;
Genährt von meinen schmerzlichen
Gefühlen Fast wütend durch ein ungestillt
Verlangen:

Met dir, des Morgens Göttin, mich zu einen,
Und weit von diesem nichtigen Getriebe,
Aus Sphären edler Freiheit, aus Sphären reiner
Liebe,
Ein stiller, bleicher Stern herab zu scheinen.

Der Wanderer

Tekst: Georg Philipp Schmidt von Lübeck

Ich komme vom Gebirge her,
Es dampft das Tal, es braust das Meer.
Ich wandle still, bin wenig froh,
Und immer fragt der Seufzer, wo?
Die Sonne dünkt mich hier so kalt,
Die Blüte welk, das Leben alt,
Und was sie reden, leerer Schall;

Memnon

Vertaling: © 2006 Lau Kanen

De hele dag wil ik slechts eenmaal spreken,
Gewend te zwijgen altijd en te treuren:
Als door de 's nachts ontstane nevelmuren
Aurora's purp'ren stralen minnend breken.

Voor mensenen zijn het harmonieën.
Daar ik de weeklacht zelf melodisch vormgeef
En door de gloed der dichtkunst 't ruwe
wegweef,
Vermoeden zij in mij een heerlijk bloeien.

In mij, - die Dood graag met zijn arm wil
vangen,
In wiens gekwelde hart steeds slangen woelen,
Gevoed door pijnen, altijd door te voelen,
Haast razend door een ongestild verlangen:

Met jou, de morgengodin, saam te vloeien,
En ver van dit gedoe, dat steeds mij griefde,
Uit sfeer van eed'le vrijheid, uit sfeer van
zuiv're liefde,
Als stille, bleke ster omlaag te gloeien.

De rondtrekkende

Vertaling: © 2006 Lau Kanen

Ik daal vanuit de bergen neer,
Hier dampt het dal, gaat zee tekeer.
Ik wandel stil, mijn geest is zwaar,
En steeds maar vraagt mijn zuchten: Waar?
Het zonlicht lijkt mij hier zo koud,
De bloei verwelkt, het leven oud,
En wat men praat, ja, leeg geschal;

Ich bin ein Fremdling überall.
Wo bist du, mein geliebtes Land?
Gesucht, gehnt, und nie gekannt!
Das Land, das Land so hoffnungsgrün,
Das Land, wo meine Rosen blühen.
Wo meine Träume wandeln gehn,
Wo meine Toten auferstehn,
Das Land, das meine Sprache spricht,
O Land, wo bist du?
Ich wandle still, bin wenig froh,
Und immer fragt der Seufzer, wo?
Im Geisterhauch tönt's mir zurück:
„Dort, wo du nicht bist, dort ist das Glück.“

Nachtviolen

Tekst: Johann Mayrhofer

Nachtviolen, Nachtviolen,
Dunkle Augen, seelenvolle,
Selig ist es, sich versenken
In dem samtnen Blau.

Grüne Blätter streben freudig,
Euch zu hellen, euch zu schmücken;
Doch ihr blicket ernst und schweigend
In die laue Frühlingluft.

Mit erhabnen Wehmutsstrahlen
Trafet ihr mein treues Herz,
Und nun blüht in stummen Nächten,
Fort die heilige Verbindung.

Ik ben een vreemdeling overal.
Waar ben je, mijn geliefde land?
Gezocht, vermoed, er nooit beland!
Het land waarin mijn hoop weer groeit,
Het land waarin mijn roos ontbloeit.
Waar ik mijn vrienden rond zie gaan,
Waar mijn doden op gaan staan,
Het land dat ook mijn taal verstaat,
O land, waar ben je?....
Ik wandel stil, mijn geest is zwaar,
En steeds maar vraagt mijn zuchten: Waar?
Een spookgeluid galmt mij terug:
„Daar waar jij niet bent, daar is 't geluk.“

Nachtviolen

Vertaling: © 2006 Lau Kanen

Nachtviolen, nachtviolen,
Donk're ogen, vol bezieling!
Zalig is het te verzinken
In 't fluwelen blauw.

Groene blaad'ren trachten glunder
Je te held'ren, je te sieren;
Maar je blik tuurt, ernstig zwijgend,
In de lauwe lentelucht.

Met voornaam, weemoedig stralen
Raakte je mijn trouwe hart,
En nu bloeit in stille nachten
Voort de heilige relatie.

Totengräbers Heimwehe

Tekst: Jacob Nicolaus Craigher de Jachelutta
(1797-1855)

O Menschheit - o Leben!
Was soll's - o was soll's?!
Grabe aus - scharre zu!
Tag und Nacht keine Ruh!
Das das Treiben, das Drängen,
Wohin! - o wohin!
'Ins Grab - tief hinab!

O Schicksal - o traurige Pflicht
Ich trag's länger nicht!
Wann wirst du mir schlagen,
O Stunde der Ruh?!
O Tod! komm und drücke
Die Augen mir zu!
Im Leben, da ist's ach so schwül!
Im Grabe - so friedlich, so kühl!
Doch ach, wer legt mich hinein?
Ich stehe allein! - so ganz allein!!

Von allen verlassen
Dem Tod nur verwandt,
Verweil' ich am Rande
Das Kreuz in der Hand,
Und starre mit sehndem Blick,
Hinab - ins tiefe Grab!

O Heimath des Friedens,
Der Seligen Land!
An dich knüpft die Seele
Ein magisches Band.
Du winkst mir von ferne
Du ewiges Licht:
Es schwinden die Sterne
Das Auge schon bricht!
Ich sinke - ich sinke! - Ihr Lieben
Ich komme!

Het heimwee van de grafdelver

Vertaling: © 2006 Lau Kanen

O mensheid, o leven!
waartoe? o, waartoe?
Graaf maar uit, gooi maar op!
Dag en nacht niet gestopt!
Dat dringen, dat drijven,
waarheen, o waarheen?
'Naar 't graf, naar 't graf, daal maar af!

O noodlot, o plicht vol verdriet,
Ik hou 't langer niet!
Wanneer is het mijn beurt,
ik ben al zo moe!
O dood, kom en druk mij
de ogen maar toe!
Het leven, dat is, ach, zo 'n hel, ach, zo 'n
poel!
Het graf, dat is vredig, zo koel!
Maar ach! wie legt mij daarin?
Ik sta hier alleen, totaal alleen!

Van allen verlaten,
de dood slechts verwant,
Sta ik op het randje,
het kruis in de hand,
En staar met verlangende blik omlaag
Het graf in, het graf in, graag!

O wereld van vrede,
der zaligen land,
Jij trekt aan mijn ziel met
een magische band.
Jij wenkt mij van verre,
jij eeuwig mooi licht,
Reeds wijken de sterren,
mijn ogen gaan dicht,
- Ik zink nu, ik zink nu! Geliefden,
ik kom al, ik kom!

MET DE PAPLEPEL INGEGOTEN

**Sommige families lijken wel broed-
plaatsen voor klassieke muzikalenten.**

**Binnen één gezin maken meerdere getalenteerde familieleden furore
in de klassieke muziek. Wat is hun geheim?**

In de nieuwe podcast 'Met de paplepel ingegoten' gaat Selma van Dijk in gesprek met bekende muzikale families. Van kleins af aan werden zij, net als Selma, omringd door muziek. In de podcast probeert ze te ontraadselen of de uitzonderlijke muzikaliteit te danken is aan aanleg of opvoeding, aan nature of nurture. Zit muziek maken gewoonweg in hun DNA of... is het met de paplepel ingegoten? Het antwoord is de komende weken te horen op je favoriete podcastplatform of via npoklassiek.nl/podcasts.

Luister hier: npoklassiek.nl/podcasts/met-de-paplepel-ingegoten

HUGO WOLF

Gedichte von Eduard Mörike

Tekst: Eduard Mörike (1804-1875)

Der Jäger

Drei Tage Regen fort und fort,
Kein Sonnenschein zur Stunde;
Drei Tage lang kein gutes Wort
Aus meiner Liebsten Munde!

Sie trutzt mit mir und ich mit ihr,
So hat sie's haben wollen;
Mir aber nagts am Herzen hier,
Das Schmollen und das Grollen.

Willkommen denn, des Jägers Lust,
Gewittersturm und Regen!
Fest zugeknöpft die heisse Brust,
Und jauchzend euch entgegen!

Nun sitzt sie wohl daheim und lacht
Und scherzt mit den Geschwistern;
Ich höre in des Waldes Nacht
Die alten Blätter flüstern.

Nun sitzt sie wohl und weinet laut
Im Kämmerlein, in Sorgen;
Mir ist es wie dem Wilde traut,
In Finsternis geborgen.

Kein Hirsch und Rehlein überall!
Ein Schuss zum Zeitvertreibe!
Gesunder Knall und Widerhall
Erfrischt das Mark im Leibe. –

Doch wie der Donner nun verhallt
In Tälern, durch die Runde,
Ein plötzlich Weh mich überwallt,
Mir sinkt das Herz zu Grunde.
Sie trutzt mit mir und ich mit ihr,
So hat sie's haben wollen,

De jager

Drie dagen van regen, steeds maar door,
Geen zonneschijn op dit uur;
Geen goed woord voor drie dagen
Uit mijn geliefdes mond!

Zij daagt mij uit en ik haar,
Zo wilde ze het;
Maar wat mij hier aan mijn hart knaagt is
Het pruilen en het mopperen.

Welkom dan, jagersverlangen,
Onweer en regen!
Mijn hete borst is stevig ingepakt,
Klaar om jou met plezier te ontvangen!

Nu zal ze thuis zitten te lachen
Om grapjes met broers en zussen;
Maar ik zit 's nachts in het bos en hoor
De oude bladeren fluisteren.

Nu zal ze thuis zitten luid te huilen
In haar kamer, met haar zorgen;
Ik zit hier als een wild dier,
Beschut in de duisternis.

Nergens hier een hert of ree!
Een schot om tijd te doden!
Gezonde knal en galm
Verfrist het merg in het lichaam.

Maar hoe de donder nu wegsterft
In valleien en rondom,
Een plotselinge pijn overweldigt mij,
Mijn hart zinkt tot de grond.
Zij daagt mij uit en ik haar,
Zo wilde ze het;

Mir aber frisst am Herzen hier,
Das Schmollen und das Grollen.

Und auf! und nach der Liebsten Haus!
Und sie gefasst ums Mieder!
'Drück mir die nassen Locken aus,
Und küsst und hab mich wieder!'

Der Tambour

Wenn meine Mutter hexen könnt',
Da müsst' sie mit dem Regiment
Nach Frankreich, überall mit hin,
Und wär' die Marketenderin.
Im Lager wohl um Mitternacht,
Wenn Niemand auf ist als die Wacht,
Und alles schnarchet, Ross und Mann,
Vor meiner Trommel säss' ich dann:
Die Trommel müsst' eine Schüssel sein;
Ein warmes Sauerkraut darein;
Die Schlegel, Messer und Gabel,
Eine lange Wurst mein Sabel,
Mein Tschako wär' ein Humpen gut,
Den füll' ich mit Burgunderblut.
Und weil es mir an Lichte fehlt,
Da scheint der Mond in mein Gezelt:
Scheint er auch auf franzö'sch herein,
Mir fällt doch meine Liebste ein:
Ach weh! Jetzt hat der Spass ein End!
—Wenn nur meine Mutter hexen könnt'!

Fussreise

Am frischgeschnittenen Wanderstab,
Wenn ich in der Frühe
So durch Wälder ziehe,
Hügel auf und ab:
Dann, wie's Vöglein im Laube
Singet und sich rührt,
Oder wie die goldne Traube
Wonnegeister spürt

Maar wat mij hier aan mijn hart knaagt is
Het pruilen en het mopperen.

Sta op! en naar het huis van je liefje!
Leg je armen rond haar middel!
'Droog mijn natte krullen,
En kus en neem mij terug!'

De trommel

Als mijn moeder kon toveren,
Zou ze met het regiment meegaan
Naar Frankrijk, overal,
En zou de marktkoopvrouw zijn.
In het kamp om middernacht,
Als niemand wakker is behalve de wachtlo-
per,
En alles snurkt, paard en mens,
Dan zit ik voor mijn trommel:
De trommel zal een kom zijn;
Met warme zuurkool erin;
De drumstokken mes en vork,
Een lange worst mijn sabel,
Mijn sjako zou een goede kroes zijn,
Ik vul het met Bourgondisch bloed.
En hoewel ik geen licht heb,
Schijs de maan mijn tent in:
En ook al schijnt hij in het Frans,
Ik herinner me toch mijn geliefde:
Oh jee! Nu is de pret voorbij!
– Als mijn moeder toch kon toveren!

Voettocht

Met mijn vers gesneden wandelstok,
Als ik in de ochtend
Door de bossen dwaal,
Heuvels op en af:
Dan, als de vogels in het prieel
Zingen en bewegen,
Of zoals de gouden druiven
Geestdrift voelen

In der ersten Morgensonne:
So fühlt auch mein alter, lieber
Adam Herbst und Frühlingsfieber,
Gottbeherzte,
Nie verscherzte
Erstlings-Paradieseswonne.

Also bist du nicht so schlimm, o alter
Adam, wie die strengen Lehrer sagen;
Liebst und lobst du immer doch,
Singst und preisest immer noch,
Wie an ewig neuen Schöpfungstagen,
Deinen lieben Schöpfer und Erhalter.

Möcht' es dieser geben
Und mein ganzes Leben
Wär' im leichten Wanderschweiß
Eine solche Morgenreise!

Um Mitternacht

Gelassen stieg die Nacht an's Land,
Lehnt träumend an der Berge Wand,
Ihr Auge sieht die goldne Wage nun
Der Zeit in gleichen Schalen stille ruhn;
Und kecker rauschen die Quellen hervor,
Sie singen der Mutter, der Nacht, in's Ohr
Vom Tage,
Vom heute gewesenen Tage.

Das uralte alte Schlummerlied,
Sie achtet's nicht, sie ist es müd';
Ihr klingt des Himmels Bläue süßer noch,
Der flücht'gen Stunden gleichgeschwung'nes
Joch.
Doch immer behalten die Quellen das Wort,
Es singen die Wasser im Schlafe noch fort
Vom Tage,
Vom heute gewesenen Tage.

In de eerste ochtendzon:
Zo voel ook ik op mijn leeftijd, lieverd
Adams herfst- en lentekoorts,
Godvrezend,
Niet verloren
De eerste paradijselijke gelukzaligheid.

Dus je bent niet zo slecht, oh oude
Adam, zoals de strenge leraren zeggen;
Je hebt lief en verheugt je,
zingt en prijst nog steeds-
Zoals in eeuwige eerste dagen van de
schepping,
Je dierbare Schepper en Beschermer.

Als mij dat gegeven zou zijn,
Dan zou mijn hele leven
In een licht wandelzweet zijn
Van zo'n ochtendreis!

Om middernacht

De nacht daalde sereen neer op het land,
Leunt dromend tegen de bergwand,
Je oog ziet nu de gouden weegschaal staan
De tijd rust in stilte in gelijke kommen;
En de bronnen stromen moedig voort,
Ze zingen de moeder, de nacht in het oor
Van dagen
Vanaf de dag dat het vandaag was.

Het eeuwenoude slaapliedje,
Ze let niet op, ze is het beu;
Ze laat de blauwheid van de hemel nog
zoeter klinken,
Een juk zwaaide als de voorbijgaande uren.
Maar de bronnen houden zich altijd aan hun
woord,
De wateren zingen nog tijdens je slaap
Van dagen
Vanaf de dag dat het vandaag was.

An den Schlaf

(naar Somne levis door Heinrich Meibom
(1638-1700))
Schlaf! süßer Schlaf! obwohl dem Tod wie du
nichts gleicht,
auf diesem Lager doch willkommen heiß' ich
dich!
Denn ohne Leben so, wie lieblich lebt es sich!
So weit vom Sterben, ach, wie stirbt es sich
so leicht!

Der Feuerreiter

Sehet ihr am Fensterlein
Dort die rote Mütze wieder?
Nicht geheuer muß es sein,
Denn er geht schon auf und nieder.
Und auf einmal welch Gewühle
Bei der Brücke nach dem Feld!
Horch! das Feuerglöcklein gellt:
Hinterm Berg,
Hinterm Berg
Brennt es in der Mühle!

Schaut, da sprengt er wütend schier
Durch das Tor, der Feuerreiter,
Auf dem rippendürren Tier,
Als auf einer Feuerleiter!
Querfeldein, durch Qualm und Schwüle,
Rennt er schon und ist am Ort!
Drüben schallt es fort und fort:
Hinterm Berg,
Hinterm Berg,
Brennt es in der Mühle!

Der so oft den roten Hahn
Meilenweit von fern gerochen,
Mit des heil'gen Kreuzes Span
Freventlich die Glut besprochen -
Weh! dir grinst vom Dachgestühle
Dort der Feind im Höllenschein.
Gnade Gott der Seele dein!

Van de slaap

Slaap! zoete slaap! ook al is niets zo vergelijk-
baar met de dood als jij,
Ik heet je van harte welkom op dit kamp!
Want hoe heerlijk leeft het, zonder zo'n leven!
Zo ver verwijderd van het sterven, oh, hoe
gemakkelijk sterft het!

De vuurrijder

Zie je bij het raam
Die rode hoed daar weer?
Er zal iets niet in de haak zijn,
Want hij gaat op en neer.
En wat een plotselinge commotie
Bij de brug naar het veld!
Hoor! de brandbel luidt:
Voorbij de berg,
Voorbij de berg
Er is brand in de molen!

Kijk, daar galoppeert hij woedend
Door de poort, de vuurrijder,
Op zijn paard, vel over been
Als op een brandtrap!
Door de velden, door rook en vochtigheid,
Hij duikt en is er al!
Daar galmt het steeds verder:
Achter de berg,
Achter de berg,
Er is brand in de molen!

Die zo vaak de rode haan
Rook van kilometers ver,
Met een splinter van het heilige kruis
schaamteloos de sintels opgeroepen
Wee! vanaf het dak grijnst
de vijand in de gloed van de hel.
God zegene je ziel!

Hinterm Berg,
Hinterm Berg,
Rast er in der Mühle!

Keine Stunde hielt es an,
Bis die Mühle borst in Trümmer;
Doch den kecken Reitersmann
Sah man von der Stunde nimmer.
Volk und Wagen im Gewühle
Kehren heim von all dem Graus;
Auch das Glöcklein klinget aus:
Hinterm Berg,
Hinterm Berg,
Brennt's! -

Nach der Zeit ein Müller fand
Ein Gerippe samt der Mützen
Aufrecht an der Kellerwand
Auf der beinern Mähre sitzen:
Feuerreiter, wie so kühle
Reitest du in deinem Grab!
Husch! da fällt's in Asche ab.
Ruhe wohl,
Ruhe wohl
Drunten in der Mühle!

Im Frühling

Hier lieg' ich auf dem Frühlingshügel:
Die Wolke wird mein Flügel,
Ein Vogel fliegt mir voraus.
Ach, sag' mir, all-einzige Liebe,
Wo du bleibst, daß ich bei dir bleibe,
Doch du und die Lüfte, ihr habt kein Haus.

Der Sonnenblume gleich steht mein Gemüte
offen,
Sehnend,
Sich dehnend,
In Lieben und Hoffen.
Frühling, was bist du gewillt?
Wann werd' ich gestillt?

Achter de berg,
Achter de berg,
Hij woedt in de molen!

Het duurde geen uur
Totdat de molen in puin lag;
Maar de moedige ruiter
Werd vanaf toen nooit meer gezien.
Een menigte van mensen en wagens
Keren terug naar huis van alle verschrikkingen;
En de bel klinkt uit:
Achter de berg,
Achter de berg,
Het brandt! -

Na een tijd vond een molenaar
Een skelet met de hoed
Rechtop tegen de keldermuur
Zittend op de benenmerrie:
Vuurrijders, hoe koeltjes
Rijd je naar je graf!
Stil! daar valt het uiteen in as.
Rust zacht,
Rust zacht
Beneden in de molen!

In de lente

Hier lig ik op de lenteheuvel:
De wolke wordt mijn vleugel,
Voor mij vliegt een vogel.
Oh, vertel me, mijn enige liefde,
Waar je bent, dat ik bij je zou blijven,
Maar jij en de briesjes, hebben geen huis.

Als een zonnebloem is mijn geest open,
Verlangend,
Zich strekkend,
Met liefde en hoop.
Lente, wat ben je van plan?
Wanneer kan ik mij laven?

Die Wolke seh' ich wandeln und den Fluß,
Es dringt der Sonne goldner Kuß
Mir tief bis in's Geblüt hinein;
Die Augen, wunderbar berauschet,
Thun, als schliefen sie ein,
Nur noch das Ohr dem Ton der Biene
lauschet.
Ich denke Dieß und denke Das,
Ich sehne mich, und weiß nicht recht, nach
was:
Halb ist es Lust, halb ist es Klage;
Mein Herz, o sage:
Was webst du für Erinnerung
In golden grüner Zweige Dämmerung?
-- Alte unnennbare Tage!

Auf einer Wanderung

In ein freundliches Städtchen tret' ich ein,
In den Straßen liegt roter Abendschein.
Aus einem offenen Fenster eben,
Über den reichsten Blumenflor
Hinweg, hört man Goldglockentöne
schweben,
Und eine Stimme scheint ein
Nachtigallenchor,
Daß die Blüten beben,
Daß die Lüfte leben,
Daß in höherem Rot die Rosen leuchten vor.

Lang' hielt ich staunend, lustbeklommen.
Wie ich hinaus vor's Tor gekommen,
Ich weiß es wahrlich selber nicht.
Ach hier, wie liegt die Welt so licht!
Der Himmel wogt in purpurnem Gewühle,
Rückwärts die Stadt in goldnem Rauch;
Wie rauscht der Erlenbach, wie rauscht im
Grund die Mühle,
Ich bin wie trunken, irrgeführt -
O Muse, du hast mein Herz berührt
Mit einem Liebeshauch!

Ik zie de wolken bewegen en de rivier,
De gouden kus van de zon dringt door
Diep in mijn bloed;
De ogen, heerlijk bedwelmd,
Doen alsof ze in slaap vallen,
Alleen het oor luistert naar het geluid van de
bij.
Ik denk dit en denk dat,
Ik verlang en weet niet echt wat:
De helft is plezier, de helft is klaagzang;
Mijn hart, oh vertel:
Wat voor soort herinnering weef jij?
In de goudgroene takkenschemering?
-- Oude onbeschrijfelijke dagen!

Op een wandeling

Ik loop een vriendelijk stadje binnen,
Er hangt een rode avondgloed in de straten.
Gewoon vanuit een open raam,
Over de rijkste bloemenpracht
Hoor je de klanken van gouden bellen
zweven,
En één stem lijkt een koor van nachtegalen,
Dat de bloemen trillen
Dat de briesjes leven,
Dat de rozen nog roder schitteren.

Lange tijd stond ik in verbazing, door
vreugde onderdrukt.
Hoe ik voorbij de poort ben gekomen
Ik weet het zelf echt niet meer.
O, hoe helder is de wereld!
De lucht golft in een paars tumult,
Daar achter de stad in gouden waas;
Hoe de elsenbeek brult, hoe de molen raast
in de grond,
Ik ben als dronken, gedesoriënteerd -
O Muze, je hebt mijn hart geraakt
Met een vleugje liefde!

GEEF OM DE TOEKOMST VAN KLASSIEK

Support klassieke talenten en geef ze het podium dat ze verdienen

AVROTROS zet zich in voor de toekomst van klassieke muziek in Nederland. We bieden jong talent een uniek podium in onze programma's op radio en tv. En nemen met hen hun debuut-cd op.

Sta samen met ons aan de basis van de nieuwe generatie topmusici en word lid. Voor €10,- ontvang je 3x per jaar ons magazine inclusief talent-cd (ook als download).

WORD LID
10,-
per jaar

— Kijk op: avrotros.nl/geefomklassiek

AVROTROS

Abschied

Unangeklopft ein Herr tritt Abends bei mir ein:
'Ich habe die Ehr', Ihr Rezensent zu sein!
Sofort nimmt er das Licht in die Hand,
besieht lang meinen Schatten an der Wand,
rückt nah und fern: 'Nun, lieber junger Mann,
seh'n Sie doch gefälligst mal
Ihre Nas' so von der Seite an!
Sie geben zu, daß das ein Auswuchs is'.
Das? Alle Wetter - gewiß!
Ei Hasen! ich dachte nicht, all' mein Lebtage
nicht,
daß ich so eine Weltsnase führt' im Gesicht!

Der Mann sprach noch Verschied'nes hin und her,
ich weiß, auf meine Ehre, nicht mehr;
meinte vielleicht, ich sollt' ihm beichten.
Zuletzt stand er auf; ich tat ihm leuchten.
Wie wir nun an der Treppe sind,
da geb' ich ihm, ganz frohgesinnt,
einen kleinen Tritt,
nur so von hinten aufs Gesäße mit -
alle Hage! ward das ein Gerumpel,
ein Gepurzel, ein Gehumpel!
Dergleichen hab' ich nie gesehen,
all' mein Lebtage nicht gesehn
einen Menschen so rasch die Trepp'
hinabgehn!

Vaarwel

Een heer komt 's avonds bij mij thuis zonder te kloppen:
'Ik heb de eer om uw recensent te zijn!
Hij neemt onmiddellijk het licht in zijn hand,
kijkt lang naar mijn schaduw op de muur,
beweegt dichtbij en weer ver weg: 'Nou, beste jongeman,
Kijk alsjeblieft
Je neus zo vanaf de zijkant!
geef toe dat het overdreven is.'
Dat? Warempel - inderdaad!
Tjonge! Ik heb nooit bedacht, niet in mijn hele leven,
dat ik zo'n wereldgrote neus op mijn gezicht heb!

De man was nog steeds over het een en ander aan het praten,
Ik weet het, op mijn eer, niet meer;
Misschien dacht hij dat ik hem iets moest bekennen.
Eindelijk stond hij op; ik lichtte hem bij.
Toen we bovenaan de trap stonden,
Gaf ik hem vrolijk,
een kleine schop,
gewoon van achteren op de billen -
Tjonge, wat een grap
een tuimelen, een hobbelen!
Zoiets heb ik nog nooit gezien,
mijn hele leven lang
Iemand die zo snel de trap afgang!

Uitvoerenden

Hannes Minnaar piano

Pers en publiek beschrijven Hannes Minnaar als een pianist die de essentie van de muziek weet over te brengen. Ze prijzen zijn spontaneiteit, natuurlijk spel en ongedwongenheid, die niet in oppervlakkigheid verzandt. Minnaar won erkenning bij onder andere de Koningin Elisabethwedstrijd in 2010. In 2016 kreeg hij de Nederlandse Muziekprijs uitgereikt.

Minnaar treedt als solist en met orkest op in heel Europa en daarbuiten. Tevens is hij een gepassioneerd kamermusicus, onder andere in het Van Baerle Trio, dat hij met Maria Milstein en Gideon den Herder oprichtte. Zijn opname van Beethovens Keizersconcert met het Nederlands Symfonieorkest en Jan Willem de Vriend werd verkozen tot aanbevolen opname door het BBC Radio 3-programma Building a Library. Ook zijn solo-cd's worden lovend ontvangen. Over zijn debuut-cd met werken van Rachmaninov en Ravel schreef Gramophone: 'Hij is een overtuigend klankschilder en een vurig Romanticus. Een natuurtalent met een gedurfde inslag.'

Over Nox, zijn cd met werken van Schumann, Ravel en een speciaal gecomponeerde cyclus van Robert Zuidam, schreef Het Parool: 'Minnaar voegt zich in het rijtje met de grote pianisten van onze tijd.' Zijn opname van Bachs *Goldbergvariaties* kreeg eveneens veel bijval, waaronder een Diapason d'Or.

Hannes is dit seizoen artist in residence van het AVROTROS Vrijdagconcert. Hij koos voor dit concert Schuberts *Wanderer-Fantasie*, een stuk dat al lang op zijn verlanglijstje stond, maar dat hij nooit eerder op een concert uitvoerde. Hij wilde het graag combineren met het Lied waarop de fantasie gebaseerd is: *Der Wanderer*.

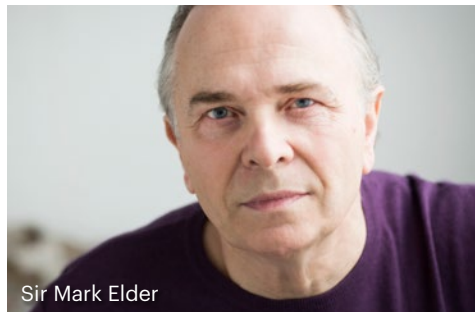
Thomas Oliemans bariton

De Nederlandse bariton Thomas Oliemans studeerde aan het Conservatorium van Amsterdam bij Margreet Honig en wordt geroemd om de manier waarop hij met zijn zangkunst een verhaal weet te vertellen. Met zijn muzikaliteit en podiumpresentatie is hij al decennia te zien bij de meest prestigieuze Europese operahuizen. Bij De Nationale Opera zong hij al vele rollen, waaronder de rol van Schaunard in Puccini's *La bohème*, Don Alfonso in Mozarts *Così fan tutte*, en Papageno in Mozarts *Die Zauberflöte*. Die laatste rol bezorgde hem wereldwijde faam nadat hij bij een productie van die opera bij de Metropolitan Opera in New York publiek en critici volledig om zijn vinger wond.

Oliemans is een fervent Liedzanger. Hij geeft regelmatig liedrecitals met het grote Liedrepertoire. Ook heeft hij een voorliefde voor het (voor een klassiek zanger) minder voor de hand liggende repertoire, zoals het Franse chanson of de liederen van Harry Bannink. Daarbij begeleidt hij zichzelf geregeld ook op de piano; Oliemans is een uitstekend pianist.

Volgende CONCERTEN

Sir Mark Elder

Isabelle van Keulen

VRIJDAG 10 NOVEMBER 2023, 20.15 UUR

TivoliVredenburg, Utrecht

Sir Mark Elder
in een Brits programma

Radio Filharmonisch Orkest
Groot Omroepkoor
Sir Mark Elder dirigent
Benjamin Goodson koordirigent

GRIEG Peer Gynt suite nr. 1
DELIUS The song of the high hills
VAUGHAN WILLIAMS Toward the unknown
region
ELGAR In the South

VRIJDAG 17 NOVEMBER 2023, 20.15 UUR

TivoliVredenburg, Utrecht

Isabelle van Keulen en
Hartmut Haenchen:
Brahms & Strauss

Noord Nederlands Orkest
Hartmut Haenchen dirigent
Isabelle van Keulen viool

BRAHMS Violconcert
STRAUSS Tod und Verklärung
STRAUSS Till Eulenspiegels lustige Streiche

COLOFON | **PROGRAMMERING** Jorinke van Deelen **PRODUCTIE:** Jacinta Wetzer **PROGRAMMATOELICHTING:** Jan-Willem van Ree
REDACTIE: Alexander Klapwijk / Pieter Peverelli **FOTOGRAFIE:** Marco Borggreven, Simon van Boxtel, B. Ealovega,
Eduardus Lee **ART DIRECTION:** Norbert Croonenberg **PRODUCTIEBEGELEIDING:** Regalis, Zeist

CONCERTOVERZICHT 2023

VRIJDAG 15 SEPTEMBER 2023

Openingsconcert:
De Klokken van
Rachmaninov
Radio Filharmonisch Orkest |
Groot Omroepkoor | Karina
Canellakis | Benjamin Goodson |
Tsoupaki | Sibelius | Rachmaninov

VRIJDAG 22 SEPTEMBER 2023

Maria Milstein met het
Concertgebouw
Kamerorkest
Michael Waterman | Maria
Milstein | Walker | Schubert |
Beethoven | Sibelius |
Tsjajkovski/Waterman

VRIJDAG 29 SEPTEMBER 2023

Netopil en Špaček in een
Tsjechisch programma
Radio Filharmonisch Orkest |
Tomáš Netopil | Josef Špaček |
Dvořák | Suk | Smetana

VRIJDAG 6 OKTOBER 2023

Hannes Minnaar en het
Groot Omroepkoor:
Brahms en Martin
Groot Omroepkoor | Florian
Helgath | Anton Spronk | Brahms
| Mason | Martin

VRIJDAG 13 OKTOBER 2023

Klassieke Top 400
Radio Filharmonisch Orkest |
Nationaal Vrouwen Jeugdkoor |
Chloe Rooke | Wilma ten Wolde

ZATERDAG 14 OKTOBER 2023

Clara-Jumi Kang en
het Rotterdams
Philharmonisch Orkest
Rotterdams Philharmonisch
Orkest | Finnegan Downie Dear |
Clara-Jumi Kang | Adès | Britten |
Moesorgski/Ravel

VRIJDAG 20 OKTOBER 2023

Viotti dirigeert Tsjajkovski
en Rachmaninov
Nederlands Philharmonisch
Orkest | Lorenzo Viotti | Bertrand
Chamayou | Britten | Ravel |
Tsjajkovski | Rachmaninov

VRIJDAG 27 OKTOBER 2023

Hannes Minnaar en
Thomas Oliemans
Thomas Oliemans | Hannes
Minnaar | Schubert | Bartók | Wolf

VRIJDAG 10 NOVEMBER 2023

Sir Mark Elder in een Brits
programma
Radio Filharmonisch Orkest |
Groot Omroepkoor | Sir Mark
Elder | Goodson | Grieg | Delius |
Vaughan Williams | Elgar

VRIJDAG 17 NOVEMBER 2023

Isabelle van Keulen en
Hartmut Haenchen:
Brahms & Strauss
Noord Nederlands Orkest |
Hartmut Haenchen | Isabelle
van Keulen | Brahms | Strauss

VRIJDAG 24 NOVEMBER 2023

Bertie Baigent en Olga
Pashchenko: Beethoven
& Clara Schumann
Orkest van de Achttiende Eeuw
| Bertie Baigent | Olga
Pashchenko | Beethoven |
C. Schumann | Mayer |
Beethoven

VRIJDAG 1 DECEMBER 2023

Canellakis met Mahlers
Eerste Symfonie
Radio Filharmonisch Orkest |
Karina Canellakis | Victor Julien-
Laferrière | Smyth | Bosmans |
Mahler

VRIJDAG 8 DECEMBER 2023

Stéphane Denève dirigeert
het Requiem van Fauré
Radio Filharmonisch Orkest |
Groot Omroepkoor | Stéphane
Denève | Marc Korovitch
| Debussy/Escher | Koechlin |
Fauré

VRIJDAG 15 DECEMBER 2023

Kerst met de Nederlandse
Bachvereniging
Koor en orkest van de
Nederlandse Bachvereniging |
Alex Potter | Schein | Michael |
Strungk | Lasso | Kuhnau |
Hammerschmidt | Bach

VRIJDAG 22 DECEMBER 2023

AVROTROS Kerstconcert
Radio Filharmonisch Orkest |
Groot Omroepkoor | Marcus
Creed | Mozart | Finzi | Vaughan
Williams

WIJZIGINGEN VOORBEHOUDEN

AVROTROS VRIJDAG CONCERT

*De klassieke start
van je weekend!*

www.avrotrosvrijdagconcert.nl

AVROTROS

{ omroep
muziek

